

PRAKTISCHE LEKTION

Koha e kryer me haben ose sein - Das Perfekt: haben oder sein

Lektionskategorie: Mësime të gjuhës gjermane

Do të mësoni si zgjidhet folja ndihmëse haben ose sein në kohën e kryer, cilat folje kërkojnë sein dhe si ndërtohet korniza foljore me pjesoren në fund.

Koha e kryer me haben ose sein - Das Perfekt: haben oder sein

Përmbledhje e mësimit

Perfekt është koha kryesore e së shkuarës në gjermanishten e folur. Ajo ndërtohet me një folje ndihmëse — **haben** ose **sein** — të zgjedhuar sipas vetës, plus **Partizip II** në fund të fjalisë. Vështirësia e vetme e vërtetë është zgjedhja e foljes ndihmëse.

Çfarë do të mësoni?

- Kur përdoret *haben* dhe kur *sein*.
- Cilat grupe foljesh kërkojnë *sein*.
- Ndërtimin e fjalisë me pjesoren në fund.
- Përdorimin e Perfektit në bisedë.

Rregulli i zgjedhjes

Folja ndihmëse	Përdoret me	Shembull
haben	shumicën dërmuese të foljeve	<i>Ich habe gearbeitet.</i>
haben	të gjitha foljet kalimtare (me kundrinor)	<i>Ich habe das Buch gelesen.</i>
haben	foljet vetvetore	<i>Ich habe mich gewaschen.</i>
sein	foljet e lëvizjes nga një vend në tjetrin	<i>Ich bin nach Berlin gefahren.</i>
sein	foljet e ndryshimit të gjendjes	<i>Er ist eingeschlafen.</i>
sein	<i>sein, bleiben, werden, passieren</i>	<i>Ich bin in Wien gewesen.</i>

Foljet me sein

Grupi	Foljet	Shembull
-------	--------	----------

Lëvizje	gehen, kommen, fahren, fliegen, laufen, reisen, steigen, schwimmen	<i>Sie ist geflogen.</i>
Ndryshim gjendjeje	aufstehen, einschlafen, aufwachen, sterben, wachsen, werden	<i>Er ist aufgestanden.</i>
Të veçanta	sein, bleiben, passieren, gelingen	<i>Was ist passiert?</i>

Zgjedhimi i foljeve ndihmëse

Veta	haben + Partizip II	sein + Partizip II
ich	habe gelernt	bin gegangen
du	hast gelernt	bist gegangen
er/sie/es	hat gelernt	ist gegangen
wir	haben gelernt	sind gegangen
ihr	habt gelernt	seid gegangen
sie/Sie	haben gelernt	sind gegangen

Shembuj me përkthim

Gjermanisht: Ich habe gestern einen Film gesehen.

Shqip: Dje pashë një film.

Gjermanisht: Wir sind am Montag nach München gefahren.

Shqip: Të hënë udhëtua për në Mynih.

Gjermanisht: Was ist gestern passiert?

Shqip: Çfarë ndodhi dje?

Foljet që marrin të dyja

Disa folje lëvizjeje marrin *haben* kur kanë kundrinor dhe *sein* kur nuk kanë:

- Ich **bin** nach Berlin gefahren. — Udhëtova për në Berlin.
- Ich **habe** das Auto gefahren. — E ngava makinën.

Fjalë sinjalizuese

gestern (dje), *vorgestern* (pardje), *letzte Woche* (javën e kaluar), *letztes Jahr* (vitin e kaluar), *vor zwei Tagen* (para dy ditësh), *schon* (tashmë), *noch nicht* (ende jo).

Gabime të zakonshme të folësve të shqipes

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
<i>Ich habe nach Berlin gefahren.</i>	Ich bin nach Berlin gefahren.	lëvizje pa kundrinor

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
<i>Ich bin das Buch gelesen.</i>	Ich habe das Buch gelesen.	folje kalimtare
<i>Ich habe gewesen.</i>	Ich bin gewesen.	<i>sein</i> merr <i>sein</i>
<i>Ich habe gesehen einen Film.</i>	Ich habe einen Film gesehen.	pjesorja shkon në fund
<i>Ich habe mich gewaschen me bin</i>	habe	foljet vetvetore marrin <i>haben</i>

Krahasimi me gjuhën shqipe

Shqipja e ndërton të kryerën vetëm me **kam**: *kam punuar, kam shkuar*. Gjermanishtja zgjedh midis dy foljeve ndihmëse, prandaj çdo folje e re duhet mësuar bashkë me ndihmësen e vet. Për më tepër, shqipja e vendos pjesoren menjëherë pas foljes ndihmëse, kurse gjermanishtja e dërgon në fund të fjalisë.

Përmbledhje e shkurtër

- *haben* për shumicën e foljeve dhe për të gjitha ato me kundrinor.
- *sein* për lëvizje, ndryshim gjendjeje dhe *sein, bleiben, werden, passieren*.
- Pjesorja shkon gjithmonë në fund.
- Perfekti është koha e së shkuarës në bisedë.

Këshilla praktike për ushtrime

1. Shkruani foljet e reja në formën *gehen – ist gegangen*, me ndihmësen përfshirë.
2. Tregoni javën tuaj të kaluar me dhjetë fjali në Perfekt.
3. Mësoni listën e foljeve me *sein*; ajo është e shkurtër dhe e mbyllur.